

P. STEFANOVITS

Brown Forest Soils of Hungary*Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971. 161 old.*

A talajismereti tudomány fejlődésében erőteljes törekvés figyelhető meg napjainkban, amely a világ különböző részein használatos nevezéktan és talajosztályozás egységesítésére irányul. E törekvések útjában sok nehézség áll egyebek mellett azért is, mivel eltérő szemléleti alapokon, eltérő vizsgálati módszerekre támaszkodva alakult ki az osztályozás és a nevezéktan a különböző földrészekben, országokban. Az egyes talajelfordulásokat eltérő részletességgel tanulmányozták, sok esetben egymástól gyökeresen különböző talajokat illetnek hasonló elnevezéssel. Sok a tisztázatlan kérdés a barna erdőtalajok elkülönítésének létjogosultsága, a definíció tudományos tartalma, a barna erdőtalajok és más mérsékelt égövi erdőtalajok viszonyának problémakörében is. Ezért nagy tudományos jelentősége van annak, hogy az Akadémiai Kiadó angol nyelven jelentette meg STEFANOVITS PÁL professzor, az MTA levelező tagja könyvét. A szerző több évtizedes tudományos kutatómunkájának összefoglalásával könyvében a magyarországi barna erdőtalajokról ad mélyreható elemzést, ezt az elemzést azonban Európa számos országában szerzett tapasztalataink és kutatási eredményeink birtokában széles nemzetközi aspektusban végzi el. Bár a könyv a hazai barna erdőtalajokat tárgyalja, nemzetközi tudományos jelentőségét tekintve méltán sorakozik RAMAN, AARNIÓ, STEBUTT, STREMMER, majd TYURIN, GERASZIMOV FRIDLAND, RUDNYEVA és mások jelentős eredményei mellé, a talajtan tudomány mai fejlettségének megfelelő színvonalon.

A könyv első fejezetében a barna erdőtalajok genetikájának, osztályozásának általános kérdéseit elemzi a szerző, továbbá az általa használt talajvizsgálati és értékelési módszereket ismerteti és indokolja.

A második fejezet a barna erdőtalajokban végbemenő alapvető talajképződési folyamatok tárgyalásának van szentelve. Ezen belül tárgyalja a humuszképződés, a kilúgzás és felhalmozódás, az agyagosodás és agyag-destrukció, az agyagbemosódás, a kovavárványképződés, a redox dinamika, az elsavanyodás, a sztyeppesedés és az erózió folyamatait. Ezeknek a folyamatoknak a konkrét elemzésére támasz-

kodik a barna erdőtalajok hazánkban előforduló típusainak leírása, ami a harmadik fejezetben található. A barna erdőtalajok osztályozásában és nomenklatúrájában következetesen azon a genetikai alapokon áll, amelyeknek kidolgozásában és elfogadtatásában sokat tett. A típusok elkülönítését, jellemzését és a talajosztályozást 36 jellegzetes talajelemzés adatainak 101 táblázatában való közlésével támasztja alá.

A hatalmas, bizonyító erejű kísérleti anyagra támaszkodó elemzést számos szövegközti ábra, térképvázlat, talajprofilokról, jellegzetes tájakról, talaj-csiszolatokról készült kitűnő fényképanyag teszi teljesebbé és érthetőbbé.

A talajok laboratóriumi elemzése során számos hazai, részben általa kidolgozott elemzési eljárást is használt. Az így nyert adatok értékelési módjának bemutatásával e módszerek célszerűségét bizonyítja. Meg kell említeni azt is, hogy az egész tanulmány felépítésében, tárgyalásmódjában az egyes genetikai problémák megközelítési módjában az eredetiség jellemző. Nincs rá mód, hogy egy rövid ismertetés keretében megemlítsük valamennyi fontosabb új tudományos megállapítását, de ki szeretném említeni, hogy két olyan barna erdőtalaj típus részletes genetikai jellemzését tárja a nemzetközi szakközönség elé, amelyeket a szakirodalom előtte nem ismert (kovaványos barna erdőtalaj; csernozjom barna erdőtalaj).

A könyv angol nyelven való megjelenítése a szóbanforgó talajoknak a nemzetközi szakközönséggel való megismertetésén túlmenően lényeges azért is mert kitűnő példája és propagandája a genetikai szemlélet és klasszifikáció használhatóságának. A talajok osztályozásában és értelmezésében a nemzetközileg egységes módszerek kialakításának útja sok átmeneti megoldáson és kompromisszumon át vezet. E könyv egyik fontos érdeme, hogy ebben a helyes, a korszerűt mozdítja elő és ezért a hazain kívül széles nemzetközi olvasótáborra számíthat.

MÁTÉ FERENC

Érkezett: 1973. február 7.